

על פן חזרה תורה ואמרה, אלו היו בארץ, שהיתה אימתם על כל הבריות, ועדיין היו קיימים, ולא מנעו בני הדור מלעשות עבירות. ומי הם אותם העוברים העבירות. גדולי הדור, אנשי השם, שהיו גדולים בדור.

אמר רבי פנחס, מפאן משמעות הפסוק, שכתוב (שם) הנפלים היו בארץ בימים ההם, להם המניעה למנע עצמם מהעבירות בשבילם ולא מנעו, ולעניניהם ממש באים אל בנות האדם בזנות וילדו להם. ומי היו אותם הנפלים שהיו בדור? אותם הגבורים שלא נראה בדור כמותם. אנשי השם - שם הידוע שקרא להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם ה) ויקרא את שמם אדם.

אמר רבי חנינא לרב הונא, מה שאמר בני האלהים, על שם שנבראו ממש זה, שכתוב (שם א) ויברא אלהים את האדם.

ויהי היום ויבאו בני האלהים כו' (איוב א). אמר רבי שמעון בן לקיש, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אמר רבי יהודה, אותו היום, יום של ראש השנה היה, יום שיש לכל אדם לחזור למוטב, וכך תראה, אין דרכו של יצר הרע לקטרג, אלא בשעה שהאדם רוצה לחזור למוטב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת נח

ורבי חזקיהו אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רצה בהם, ונתן להם תורה קדושה, והזהיר אותם ונתן להם עצה להשמר ממעלה ומטה כדי שלא ישלט בהם - רק הקדוש ברוך הוא לבדו, והם יודעים לדחות מהם את כל המקטרגים

על פן חזרה תורה ואמרה, אלו היו בארץ, שהיתה אימתם על כל הבריות, ועדיין היו קיימים, ולא מנעו בני הדור מלעשות עבירות. ומי הם אותם העוברים העבירות. גדולי הדור, אנשי השם, שהיו גדולים בדור. אמר רבי פנחס, מפאן משמעות דכתיב הנפלים היו בארץ בימים ההם, להם המניעה למנוע עצמן מהעבירות בשבילם, ולא מנעו, ולעניניהם ממש באים אל בנות האדם בזנות, וילדו להם. ומי היו אותם הנפלים שהיו בדור. אותם הגבורים שלא נראה בדור כמותם. אנשי השם: שם הידוע שקרא להם הקדוש ברוך הוא, דכתיב ויקרא את שמם אדם.

אמר רבי חנינא לרב הונא מה דאמר בני האלהים. על שם שנבראו ממש זה, דכתיב ויברא אלהים את האדם.

ויהי היום ויבאו בני האלהים וכו'. אמר רבי שמעון בן לקיש, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אמר רבי יהודה, אותו היום, יום של ראש השנה היה. יום שיש לכל אדם לחזור למוטב, וכך תראה, אין דרכו של יצר הרע לקטרג, אלא בשעה שהאדם רוצה לחזור למוטב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן. (דף כו ע"א).

פרשת נח

ר' חזקיה אמר, זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ויהב לון אורייתא קדישא, ואזהר לון, ויהב לון עיטא, לאסתמרא מעילא ותתא, בגין דלא ישלוט בהו בר קודשא בריך הוא בלחודוי. ואינון ידעין לדחייא מנייהו כל מקטרגין, וכל

קסטרין, בגין דיהון חולקא דעדביה ואחסנתייה, פמה דאת אמר (דברים לב ט) פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

תא חזי, ביומא דראש השנה, קודשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא, וכל בני עלמא עאלין לחושבנא, ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא. וספרין דחיינ ומתין פתיחן ביהוה יומא.

והקדוש ברוך הוא בגין דאתרעי בהו, יהב לון עיטא לאשתזבא מפל מקטרגין דלעילא, דאינון אתמנן בכל זמנא דדינא שריא על עלמא. בהאי יומא אזדמנן ישראל לאתערא רחמי עליהו. ובמה. בשופר.

דהא קלא דנפיק, סליק לעילא, ואתער שופר דלעילא. בדין מתערי רחמי מאתריהו. וקודשא בריך הוא קם מכורסטיא דדינא ויתיב בכורסטיא דרחמי, וחייס עליהו דישראל, ולא אתייהיב רשו למקטרגא עליהון.

וישראל תייבי בתיובתא קמי קודשא בריך הוא, ותקעי שופר, ואתערו רחמי. דהא ההוא קלא דנפק, אתערוותא דרחמי איהו. וכדין, דלטורא לא יכיל לקיימא קמי פורסטיא דרחמי. דהא לא אתי מההוא סטרא, ולא אשתבח קטיגורא.

ביומא דכפורי, דאיהו חתימא דדינא, וקיימי ישראל בקדושתא דמאריהון. ביהוה יומא, בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא, יהבין ליה שעיר, דאתי מסטרא דרוחא מסאבא, והוא מסאבא, ורוחא מסאבא אתהני מיניה, והוא אתעסק ביה, ולא קריב למקדשא לסאבא. וכדין אנפין נהירין, וישראל אשתזיבו מניה.

בזמן אחרא כד סגיא חובי בני נשא, האי

וכל המחבלים פדי שיהיו חלק גורלו וירשתו, כמו שנאמר (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

בא וראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם נכנסים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים ביום ההוא.

והקדוש ברוך הוא, משום שרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מפל המקטרגים שלמעלה שמתמנים בכל זמן שהדין שורה בעולם. ביום הזה מזדמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר.

שהקול הזה שיוצא עולה למעלה ומעורר את השופר שלמעלה. אז מתעוררים רחמים מקומם, והקדוש ברוך הוא קם מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, וחס על ישראל, ולא נתנת רשות למקטרג עליהם.

וישראל שבים בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא, ותוקעים שופר ומעוררים רחמים, שהרי הקול ההוא שיוצא הוא התעוררות של רחמים, ואז המלשין לא יכול לעמד לפני פסא הרחמים, שהרי לא בא מן אותו הצד, ולא נמצא קטגור.

ביום הכפורים, שהוא חתימת הדין, ועומדים ישראל בקדשת רבונם ביום ההוא כדי שלא יקרב המלשין למקדש, נותנים לו שעיר שבא מצד של רוח הטמאה, והוא טמא, ורוח הטמאה נהנית ממנו, והוא מתעסק בו, ולא קרב למקדש לטמא. ואז הפנים מאירות, וישראל נצולים ממנו.

בזמן אחר, כשרבים חטאי בני האדם, המלשין הזה בפשה

קבר

לשנה אחת:
יא אב

ספר הוֹרֵה

ג' שנים-ש"ג:
יא אייר

דְּלוֹטָרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא אִיתְעַר עַל חוֹבֵי
עֲלָמָא, כְּדִין אִיהוּ אֲתִי וְאַשְׁתַּכַּח מְקַטְרָגָא קָמִי
קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַסְתָּאב מְקַדָּשָׁא, וְכָל
אַנְפִּין עֲצִיבִין, וְדִינָא אֲשַׁתַּכַּח. וְעַל דָּא קִין כָּל
בְּשָׂר בָּא לְפָנֵי. לְפָנֵי וְדָא, לְמַתְבַּע עַל חוֹבֵי
בְּנֵי עֲלָמָא, דְּאִינוּן גָּרְמוּ.

(עוד לפרשת נח)

תָּא חֲזִי, כָּל בַּר נָשׁ דִּיעַבְדַּ וִינְטֵר פִּיקוּדֵי
אוֹרֵייתָא, נִשְׁמַתָּא אֲסַתְמָרָא בְּגוֹפִיָּה,
דְּאִיהוּ תִיבָה, וְלֹא אֲתַעֲנֵשׁ, וְלֹא יִשְׁלוּט עָלֶיהָ
מִלְּאָף הַמָּוֶת. וְכָל בַּר נָשׁ דְּלֹא נָטִיר וְלֹא קִיִּים
פִּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, וְאַעֲבַר עָלֶיהָ, מִלְּאָף הַמָּוֶת
כְּדִין יִשְׁלוּט עָלֶיהָ.

תָּא חֲזִי, תִיבָה, אִיהוּ גוֹפָא. נַח וְאַשְׁתוּ, י"ה.
שֵׁם וְאַשְׁתוּ, ו"ה. וְאַתְעֵבִיד הַשֵּׁם מְלֹא,
יְהו"ה אֶחָד. יִפֹּת וְאַשְׁתוּ, י"ה. חָם וְאַשְׁתוּ,
וְאִינוּן כְּדוּגְמָא דָּא.

וְדָא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ. אֱלֹהִים, דָּא שְׂכִינְתָּא,
קִין כָּל בְּשָׂר וְגו'. צַהֵר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה, דָּא
אִיהוּ רִזָּא דְּגוֹפָא. אֶתָּה וּבְנֶיךָ וְגו', גּוֹבְרִין
לְחוּד, וְנָשִׁין לְחוּד. וַיַּעַשׂ נֹחַ, דָּא בְּרִית
קֹדֶשָׁא. כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים, דָּא
שְׂכִינְתָּא. וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ, הִכָּא מִדַּת רַחֲמִים.
וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ
וְאַשְׁתּוֹ, דְּהָא הִיא מִסְטָרָא דְּמִסְאָבָא, וְעַל
דָּא אָמַר, (מִיכָה ה ט) וְהֶאֱבַדְתִּי. וְאַסְתַּכַּל דְּלִית
בֵּיהּ, אֶלָּא תַרְיִן, וְלֹא אִית בְּהוֹן שְׁבַעַה שְׁבַעַה,
כְּמָה דְּכְתִיב, בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אֲרַבַּע סָרִי דְּכַר
וְנוֹקְבָא, לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. שְׁנַיִם
שְׁנַיִם בָּאוּ וְגו' אֲסַתְפַּל וְחָמָא, עַל מַה דְּאָמַר
בְּקִדְמִיתָא וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא,
וּלְבַתֵּר שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי לִית לָךְ בְּכָל לַיְלָא

שֶׁהָדִין מִתְעוֹרֵר עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם,
אִזּוּ הוּא בָּא וְנִמְצָא כְּמַקְטָרֵג לְפָנֵי
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִטְמָא
הַמְּקַדָּשׁ, וְכָל הַפָּנִים עֲצוּבוֹת,
וְהָדִין נִמְצָא. וְעַל זֶה (בְּרַאשִׁית ו) קִין
כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנֵי. לְפָנֵי וְדָא,
לְבַקֵּשׁ עַל חֲטָאֵי בְנֵי הָעוֹלָם,
שֶׁהֵם גָּרְמוּ.

בָּא וְרָאָה, כָּל אָדָם שֹׁמֵעַ
וַיִּשְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה,
הַנִּשְׁמָה שְׁמוּרָה בְּגוֹפּוֹ, שֶׁהוּא
תִּבָּה, וְלֹא נִעְנֵשׁ, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו
מִלְּאָף הַמָּוֶת. וְכָל אָדָם שֹׁמֵר
שׁוֹמֵר וְלֹא מְקִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה
וְעוֹבֵר עָלֶיהָ, אִזּוּ מִלְּאָף הַמָּוֶת
יִשְׁלַט עָלָיו.

בָּא וְרָאָה, הַתִּבָּה הִיא הַגּוֹף. נַח
וְאַשְׁתּוֹ - י"ה. שֵׁם וְאַשְׁתּוֹ - ו"ה.
וַיַּעֲשֶׂה הַשֵּׁם מְלֹא. יְהו"ה אֶחָד -
יִפֹּת וְאַשְׁתּוֹ. י"ה - חָם וְאַשְׁתּוֹ,
וְהֵם כְּדוּגְמָא זוּ.

וְזֶה (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ,
אֱלֹהִים זֶה שְׂכִינָה, קִין כָּל בְּשָׂר
וְגו'. (שם) צַהֵר תַּעֲשֶׂה לְתִיבָה - זֶהוּ
הַסּוּד שֶׁל הַגּוֹף. אֶתָּה וּבְנֶיךָ וְגו'
- גְּבָרִים לְחוּד וְנָשִׁים לְחוּד. (שם)
וַיַּעַשׂ נֹחַ - זֶה בְּרִית קֹדֶשׁ. כָּכָל
אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים - זֶה שְׂכִינָה.
(שם ט ב) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ - כָּאֵן מִדַּת
הַרְחָמִים.

וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא
שְׁנַיִם אִישׁ וְאַשְׁתּוֹ, שֶׁהָרִי הִיא
מִצַּד הַטְּמָאָה, וְעַל זֶה אָמַר (מִיכָה
ה) וְהֶאֱבַדְתִּי. וְאַסְתַּכַּל שְׂאִין בּוֹ
אֶלָּא שְׁנַיִם, וְאִין בְּהֵם שְׁבַעַה
שְׁבַעַה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּעוֹף
הַשָּׁמַיִם, אֲרַבַּע עֶשְׂרֵה זָכָר וְנִקְבָּה,
לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. (שם
ט ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ וְגו'. הַסְתַּכַּל
וְרָאָה, עַל מַה שֶׁאָמַר בְּרַאשׁוֹנָה
וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא,
וְאַחֵר כֵּךְ שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא וְרָאָה, אִין
לָךְ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה שְׁלֹא תִצָּא

לשנה אחת:
יא אב

נח - כו ע"א

ג' שנים-ש"ג:
קפה יא אייר

וְלִילְיָא, דְּלֹא תִפּוּק נִשְׁמָתָא מִגּוּפָא דְּבֵר נָשׁ,
דְּאִיקָרִי יוֹנָה. דְּכָתִיב, וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה. הִקְלוּ
הַמַּיִם, אֵלַיִן מַיִם זְדוּנִים, כְּמָה דְּאֵת אָמֵר (דף
כו ע"ב) (תהלים קכד ה) הַמַּיִם הַזְּדוּנִים. דְּאִינוּן מִסְטָרָא
דְּמִסְאָבוּ. מַעַל הָאָרֶץ, דְּאִינוּן לַעֲיִל מִן אֶרֶצָא,
אֵלַיִן מִלֵּאכִי חֲבֵלָה.

מַה פְּתִיב. וְלֹא מַצָּאָה הַיּוֹנָה מְנוּחָ, דְּאֵתִמְנָעִי
מַעַלְמָא עֵילָאָה, וּמִן צְדִיקִים דְּלַעֲיִלָא,
וּמִכָּל בְּרָכְיָאן. הִדָּא הוּא דְּכָתִיב, וַתֵּשֶׁב אֵלֶי
אֵל הַתִּיבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

אִפִּיק לָהּ תַּנְיִינוּת, וַיּוֹסֶף שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה
מֵאֲתוֹ, וּמִגּוֹ דְּוִחְקָא וְצַעֲרָא, וַתֵּבֵא אֵלֶי
הַיּוֹנָה לַעֲת עָרֵב, דְּלֹא הָיָה נִהְרָא לֹוֹן שְׁעֵתָא
דְּרוּחָא, כְּמָה דְּהָיָה בְּקִדְמִיתָא, וְאֵתִחְשַׁף לָהּ
יוֹמָא, וְאֵתִעָרֵב לָהּ שְׁמָשָׁא.

וְכַּה אָמַרְתָּ לְנָח וּלְבָנָיו. (ש"ש ה ז) מִצָּאוֹנִי
הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹכְבִּים בְּעִיר. אֵלַיִן נְטָרִי
תַּרְעִי יְרוּשָׁלַיִם. וְעַם כָּל דָּא, וְהִנֵּה עֲלָה זִית
טָרֶף בְּפִיָּה, וְעַל דָּא וַיֵּדַע נָח כִּי קָלוּ הַמַּיִם,
וְאֵתִתְקַפּוּ מִלֵּאכִי דְּקִדְשָׁה עַל מִלֵּאכִי חֲבֵלָה.
וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים וְכוּ', וְלֹא יִסְפָּה
וְכוּ', חֲרָבוּ הַמַּיִם מַעַל הָאָרֶץ.

כְּתִר דְּאִסְתַּמֵּר וְאֵעֵבֵר הָהוּא זִימְנָא דְּשָׁלִיט
מִלֵּאָהּ הַמּוֹת, וְאֵתִעָבְרוּ חֲיִיבִין מַעַלְמָא,
מַה פְּתִיב, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נָח.

כְּפִינְתָא אִמְתִּילַת לְתִיבּוּתָא דְּנָח, וְאִית בָּהּ
גּוֹבְרִין יְהוּדָאִין וַיִּשְׁמְעֵאלִים וּבְנֵי
עֶשָׂו, כְּדוּגְמָא דָּא אִית בְּגוּפָא, כְּלִיל מְכּוּלָהוֹן,
דְּגוּפָא דָּא, לֹאוּ אִיהוּ מִן נִשְׁמָתָא קְדִישָׁא, וְדָא
הוּא דְּאָמֵר לְנָח, דְּאִיהוּ נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא,
כְּמָה דְּאֵת אָמֵר עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גִפְרִי.

וְדָא הוּא דְּאָמֵר לְאַבְרָם, לָךְ לָךְ מֵאֶרֶץ, לָמָּה
וְהָיוּ שְׂאֵמֵר לְאַבְרָם (שם יב) לָךְ לָךְ מֵאֶרֶץ. לָמָּה פְּעָמִים? אֵלָּא,

הַנִּשְׁמָה מִגּוּף אָדָם, שְׁנִקְרָאת
יוֹנָה, שְׁכָתוּב (שם ח, ח) וַיִּשְׁלַח אֶת
הַיּוֹנָה. הִקְלוּ הַמַּיִם - אֵלֶּי מַיִם
הַזְּדוּנִים, כְּמוֹ שְׁנִקְרָא (תהלים קכד)
הַמַּיִם הַזְּדוּנִים, שְׁהֵם מַצֵּד
הַטְּמָאָה. מַעַל הָאָרֶץ, שְׁהֵם
לְמַעַל מִן הָאָרֶץ, אֵלֶּי מִלֵּאכִי
חֲבֵלָה.

מַה כָּתוּב? וְלֹא מַצָּאָה הַיּוֹנָה
מְנוּחָ, שְׁנִמְנָעָה מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן
וּמִן הַצְּדִיקִים שְׁלִמְעֵלָה וּמִכָּל
הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ח, ט)
וַתֵּשֶׁב אֵלֶי אֵל הַתִּיבָה כִּי מַיִם עַל
פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

הוֹצִיא אוֹתָהּ שְׁנִית, (שם ח, י) וַיּוֹסֶף
שְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה מֵאֲתוֹ. וּמִתּוֹךְ
הַדִּחְקָ וְהַצָּעֵר - וַתֵּבֵא אֵלֶי הַיּוֹנָה
לַעֲת עָרֵב, שְׁלֹא הָיָה מֵאִירָה
לָהֶם שְׁעַת הַרוּחָה כְּמוֹ שְׁהָיָה
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִחְשַׁף לָהּ הַיּוֹם,
וְהָעִרִיב לָהּ הַשֶּׁמֶשׁ.

וְכַּה אָמַרְתָּ לְנָח וּלְבָנָיו? (שיר ה)
מִצָּאוֹנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹכְבִּים בְּעִיר,
אֵלֶּי שׁוֹמְרֵי שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם, וְעַם
כָּל זֶה (בראשית ח, יא) וְהִנֵּה עֲלָה זִית
טָרֶף בְּפִיָּה. וְעַל זֶה (שם) וַיֵּדַע נָח
כִּי קָלוּ הַמַּיִם, וְהִתְחַזְּקוּ מִלֵּאכִי
הַקְּדִשָּׁה עַל מִלֵּאכִי חֲבֵלָה. (שם)
וַיִּיחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים
וְכוּ', וְלֹא יִסְפָּה וְכוּ', חֲרָבוּ הַמַּיִם
מַעַל הָאָרֶץ.

אַחַר שְׁהִסְתַּמֵּר וְעָבֵר אוֹתוֹ הַזֶּמֶן
שְׁשִׁילַט מִלֵּאָהּ הַמּוֹת וְעָבְרוּ
הַרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, מַה כָּתוּב?
(שם) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נָח.

הַכְּפִינָה נִמְשָׁלָה לְתִבַּת נָח, וַיֵּשׁ
בָּהּ אַנְשֵׁים יְהוּדִים וַיִּשְׁמְעֵאלִים
וּבְנֵי עֶשָׂו. כְּדוּגְמָא זֹה יֵשׁ בְּגוּף
כְּלִיל מִכָּל, שְׁהַגּוּף הַזֶּה אִינוּ מִן
הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר
לְנָח שְׁהוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, כְּמוֹ
שְׂנִקְרָא (שם ו) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי
גִפְרִי.

צֹא מִדִּירְתָךְ וּמִגּוּפְךָ וּמִבֵּית אֲבִיךָ,

תרי זימני. אלא, פוק מן דירתך ומן גופך, ומן בית אביך, דאית שלם דלעילא. אל הארץ אשר אראך, דא גופא, דאיהי תיבת נח. ובדוגמא דא הוה נח, הדא הוא דכתיב, וישלח את היונה. ואפיקו לה ליונה מן תיבותא, ויהבו לה במיא. בדוגמא דא נפקא לה יונה מן תיבותא דנח, כמה דאת אמר ולא יספה שוב אליו עוד.

רבי יהודה אמר, נח פד הוה פתיבותא, הוה דחיל דלא ידבר ליה קודשא בריך הוא לעלמין, וכיון דאתעברו חובי עלמא, בדין מה פתיב ויזכר אלהים את נח.

מדרש הנעלם

רבי פתח בהאי קרא, מצאני השמרים הסככים בעיר הפוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי שמרי החמות. כמה חביבה היא הנשמה, הנתונה מתחת פסא הכבוד, ממקום הקודש, מארצות החיים, כמה דאת אמר (תהלים קטז ט) אתהלך לפני ה' בארצות החיים.

ולמה קראו דוד ארצות החיים, וכי למעלה יש ארצות. אמר רבי יצחק, לא ארצות ממש, ולא אדעתא דארצות אמרו דוד, אלא לשון ריצוי הוא, כמה דאת אמר (יחזקאל כ מא) ארצה אתכם. כלומר, אמר דוד, אתהלך לפני ה', במקום אשר ירצו תמיד הצדיקים, הנקראים חיים, אשר רצונם וחפצם ללכת שמה. וממקום הקודש, באה הנשמה להאיר על הגוף האפל, כדי להוליכו בדרך ישרה ולעבוד עבודתו ורצון בוראו, לבא למחר וליטול שכרו.

אמר רבי יהודה, אלמלי לא הוינא בעלמא יאות לן, ולא ניהב חושפנא למאריה דפיתקא, לבתר אמר, הדרי בי.

שיש שלמות למעלה. אל הארץ אשר אראך - זה הגוף, שהוא תבת נח.

ובדוגמא הזו היה נח. זהו שכתוב (שם ח) וישלח את היונה. והוציאו את היונה מן התבה ונתנו אותה במים. בדוגמא זו יצאה לה היונה מתבת נח, כמו שנאמר (שם) ולא יספה שוב אליו עוד.

רבי יהודה אמר, כשנח היה בתבה, היה פוחד שלא יזכר אותו הקדוש ברוך הוא לעולמים. וכיון שעברו חטאי העולם, אזי מה כתוב? ויזכר אלהים את נח.

מדרש הנעלם

רבי פתח בפסוק הזה, (שם ה) מצאני השמרים הסככים בעיר הפוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי שמרי החמות. כמה חביבה היא הנשמה הנתונה מתחת פסא הכבוד, ממקום הקדש, מארצות החיים, כמו שנאמר (תהלים קטז ט) אתהלך לפני ה' בארצות החיים. ולמה קראו דוד ארצות החיים, וכי למעלה יש ארצות? אמר רבי יצחק, לא ארצות ממש, ולא על דעת של ארצות אמר אותו דוד, אלא לשון רצוי הוא, כמו שנאמר (יחזקאל כ ב) ארצה אתכם. כלומר, אמר דוד, אתהלך לפני ה' במקום אשר ירצו תמיד הצדיקים, הנקראים חיים, אשר רצונם וחפצם ללכת שמה. וממקום הקדש באה הנשמה להאיר על הגוף האפל, כדי להוליכו בדרך ישרה ולעבוד עבודתו ורצון בוראו, לבא למחר ולטול שכרו. אמר רבי יהודה, אלמלא לא היינו בעולם - נאה לנו, ולא נתן חשבון לבעל הפתקה. אחר כך אמר, חזרתי בי.

לבתר אמר, הדרי בי.